

Mgr. Hedvika Sixtová

Nové lexikální jednotky cizího původu v češtině, ruštině a bulharštině - srovnání

Mgr. Hedvika Sixtová nastoupila do doktorandského studia v r. 1999. Úspěšně složila všechny předepsané zkoušky z individuálního studijního plánu: Filozofie; Angličtina; Neologie a neografie; Lexikologie a lexikografie; Srovnávací slovanská jazykověda; Teorie slovní zásoby a tvoření slov. Úspěšně složila též státní závěrečnou zkoušku (30.01. 2007).

Publikovala články *K otázce adjektiv ovlivněných angličtinou v češtině a bulharštině* (2003) a *K otázce sloves ovlivněných angličtinou v češtině a bulharštině* (2005), které úzce souvisí s tematikou práce a prezentují širší odborné veřejnosti dílčí výsledky průzkumu.

Předkládaná dizertační práce je věnována tak aktuální otázce z oblasti dynamiky slovní zásoby, jako je přejímání a integrace cizích slov do systému dnešního jazyka. Sestává ze dvou nedílných částí: lexikologického výkladu zjištěných poznatků a lexikografického zachycení jazykového materiálu formou lexikální databáze (uložené na CD v příloze). Doktorandka uplatňuje komplexní pohled na jazykové jevy – rozebírá a popisuje strukturní aspekty problematiky nových slov cizího původu a rovněž si všímá aspektů funkčně-komunikačních, aplikuje širší sociolingvistický pohled na přejímání cizích slov.

Cílem práce je prozkoumat procesy a prostředky přejímání a adaptace nových lexikálních jednotek cizího původu ve tří slovanských jazycích - bulharštině, češtině a ruštině. Objektem porovnávací analýzy je materiál z posledních 15 až 20 let pocházející z tištěných i elektronických zdrojů. Základní metodou je mezijazyková konfrontace jevů ze tří geneticky příbuzných, ale typologicky odlišných jazyků. Konkrétnější srovnávací analýza materiálu je zaměřena na zachycení základních mechanismů přejímání a začleňování přejímky do systému přijímajících jazyků. Na tomto základě jsou v práci zachyceny shody a rozdíly mezi pozorovanými jazyky, které se týkají vzájemně propojených adaptačních procesů. Dalším úkolem práce bylo sledovat na tomto materiálu projevy jazykových tendencí projevujících se v rámci přejímání cizích slov jako intenzivního inovačního procesu.

Srovnávací průzkum lexikálních jednotek cizího původu byl proveden při uplatňování sociolingvistického zřetele k společným rysům jazykové a společenské situace v jednotlivých

slovanských zemích a s přihlédnutím k různé typologické charakteristice jazyků. Vedle obecněteoretických otázek terminologických sleduje autorka obecnější charakteristiky přejímání lexikálních jednotek (příčiny, podmínky a projevy vlivu cizího jazyka, úloha angličtiny jako hlavního zdrojového jazyka atp.).

Těžištěm práce je rozbor morfologicko-slovotvorné adaptace cizích lexikálních jednotek převážně jednoslovných lexikálních jednotek. Analýza je provedena podle slovních druhů doložených v materiálu (podstatná a přídavná jména, slovesa a příslovce). Další vnitřní členění sleduje realizaci morfologických kategorií (rod a číslo u substantiv) a morfologických vlastností přídavných jmen (ohebnost, neohebnost). Zpracování empirického materiálu ukazuje schopnost samostatného vědeckého hodnocení pozorovaných jazykových jevů (drobné formální nedostatky nemají vliv na vědecko-poznávací kvalitu práce).

Velkým přínosem předložené práce je souhrnná lexikografická prezentace lexikálního materiálu, který je zpracován do databázové podoby (je přiložen k práci na kompaktním disku). Zde jsou shody a rozdíly mezi v ruštinou, češtinou a bulharštinou patrné v každém jednotlivém případě. Databáze obsahuje cca 2000 jednotek z každého jednotlivého jazyka, které díky databázovému uspořádání lze třídit podle zadaných kritérií, např. podle slovních druhů, typu cizího vlivu, typu jednotky atp. Důkladně se uvádí původní podoba jednotky ve zdrojovém jazyce a výslovnost pro češtinu (pro ruštinu a bulharštinu grafická podoba prezentuje zároveň fonetickou adaptaci jednotky). Databáze obsahuje zásadní sbírku nových slov cizího původu, která může být kontinuuálně dál rozšiřována. Může sloužit jako referenční zdroj pro další (i dvojjazyčné) konfrontační studium a v budoucnu též jako základ pro další lexikografické výstupy v dvojjazyčném provedení.

Pokládám disertační práci Mgr. Hedviky Sixtové *Nové lexikální jednotky cizího původu. Čeština, ruština, bulharština – srovnání* za přínosnou a doporučuji ji k obhajobě pro získání titulu Ph.D.

V Praze dne 29. 3. 2007

Albena Rangelova, CSc., školitelka